4. Бшїй 9 Юнїе 1829.

АЛБИНА РОМѪНЯСКЪ

ГАЗЕТЪ ПОЛИТИКО-ЛИТЕРАЛЪ.

ПОЛОНІЯ

Дꙋпъ ꙟщїинцъри дин Варсавїа дела 14. май, Маїстатѣ са Ꙟмпъратꙋл ла зїоа ꙟкоронърїй дин 12. ачещїа, аꙋ слобозит доѫ декретꙋри, ꙟн чел дин тѫю: Маїстатѣ саꙋ арътат ꙟдꙋрътор дърꙋинд вїаца а мꙋлтор фъкъторй де рѫле, че Ера хотъръцй де моарте, ши скꙋртѫнд педѣпса ꙟкисорей а мꙋлтор персоане осѫндите; Іаръ прин алдоилѣ: аꙋ ерта фелюрителе рѫмъшице де давиле (бирꙋри) че рѫмъсъсе пела лъкꙋиторїй Кръїей Полонїей. Ла 16 май Маїастатѣ са Ꙟмпъратꙋл наꙋ пꙋтꙋт фи фацъ ла бал-паре (ꙟмподобит) ал кꙋрцей дин причина дꙋререй динцилор, акꙋм ꙟнкъ се афлъ іаръши ꙟнтрꙋ деплинъ сънътате, дечй Маїестатѣ са Ꙟмпъратѣса аꙋ дескис балꙋл ꙟпреꙋнъ кꙋ Ꙟмпъратѣска са ꙟнълциме мареле Дꙋка Цезаревичи; Кръескꙋл Прꙋсъск Генерал де Раꙋх ꙟнкъ саꙋ ꙟвредничит а фи пофтит съ џоаче оун полонез кꙋ Маїестатѣ са. Мъїестъциле Сале аꙋ прїимит Ерй херетисмос пентрꙋ ꙟкоронаре; декꙋсаръ аꙋ фост театрꙋ кꙋ ꙟнтраре слободъ. Ꙟнпїаца оуїаздова ва фи астъзй оспъцꙋ пꙋблик пентрꙋ попор. Ꙟмпърътещиле сале маїестъцй ꙟл вор чинсти афлѫндꙋсъ де фацъ ꙟнтрꙋн павилон (кїоскꙋ) рѫдикат спре ачест скопос; оунде; афаръ де кꙋрте ши Генералитате, ꙟмпреꙋнъ кꙋ алте персоане де трѣптъ ꙟналтъ че сѫнт пофтите вор авѣ ꙟтраре ши стреинїй веницй аиче, ши карїй саꙋ ꙟвредничит асъ ꙟфъцоша Ꙟмпърътещилор сале Маїестъцй. Дꙋпъ ачесте вор оурма ꙟнкъ мꙋлте балꙋри ши оспъцꙋри. Пꙋрчедерѣ Маїестъцилор сале есте хотърѫтъ пе марцй Маїестатѣ са Ꙟмпърътѣса съва порни димииѣцъ дꙋпъ еширѣ дин Бесерикъ, іаръ Маїестатѣ са Ꙟмпъратꙋл кътръ сѣръ ꙟ ачѣѫш зи. Ꙟтре стрѫинїй сосицй аиче ꙟзилеле ачесте, се афлъ ши Принцꙋл Антон Разивил, Генералꙋл Контеле Потоцки саꙋ порнит ла Берлин кꙋ ꙟщїинцарѣ де сѫвѫрширѣ ꙟнкоронърей Маїестъцей сале, іаръ ла Вїена ва пꙋрчеде Генералꙋл Контеле Красински.

ИНСꙊЛИ ИОНИЧЕ

Газета Ꙋниверсалъ (Алгемаїне) ꙟщїинцазъ дела Корфꙋс: къ ꙟпꙋтерѣ Інстрꙋкцїилор че аꙋ прїимит дела Гꙋвернꙋл Марей Британїей Лорд-ꙟналтꙋл-Комисар (Гꙋбернатор) ал Инсꙋлилор Іоиниче Сенатꙋл ачелꙋй стат аꙋ пꙋбликат ѡ прокламацїе ꙟнщїинцътоаре: къ Англїа нꙋ ва май кꙋноаще дин партѣ Грекїей орй каре алтъ Блокадъ (ꙟнкидере) ꙟтинсъ пе а юре афаръ де Пелопонес ши де Инсꙋлиле Кꙋкладе.

ГРЕКІЯ

Ѡ скрисоаре дела Сира (Инсꙋлъ ꙟн Архіпелагꙋ) дин 10 апріл ꙟщїинцазъ къ се ва стрѫнџе ꙟ Мореа ла Аргос обшѣскъ Націоналъ адꙋнаре а Грекіей пела мижлокꙋл лꙋй Іꙋніе. Контеле Іоан Каподистріа черчетасъ ꙟн кълъторіа са прин Пелопонез Модонꙋл, Коронꙋл, Наваринꙋ, Каломата ши Калаврита ши дꙋпъ ꙟщїинцъриле май дин ꙋрмъ се афлъ ла Патрас.

Ꙟ ꙋрма ꙟщїинцърилор дела Египет Вице-Рига ши фіюл сѣꙋ Ібрахим Паша пела мижлокꙋл лꙋй мартїе се афла ла Каїро, де ꙋнде авѣ скопос съ се ꙟтоарне дꙋпъ Байрам. Ꙟн Египет ꙟнкъ аꙋ ꙟчепꙋт а се ꙟтребꙋинца Газолꙋминарѣ (*) ꙗръ май ꙟнтѫю ла Шꙋбра, ꙋнде се афлъ ꙋн палат де преꙋмбларе ал Вице-Ригъй, ꙋн час де парте дела Каїро

(*) Газолꙋминарѣ. Скꙋмпетѣ черїй ши а сѣꙋлꙋй аꙋ невоит пе оамений се афле ꙋн мижлок май ефтин пентрꙋ аш фаче лꙋминъ, ши ачеста саꙋ къпътат прин ꙟтребꙋинцарѣ абꙋрилор нꙋмицй Гас, де ꙋнде ши кꙋвѫнтꙋл Газолꙋминаре адекъ модꙋл де а лꙋмина ꙋлициле орашилор ши каселе, карїи абꙋрй съ скот прин Операціа химикъ дин орй че матерїал арзъторю, ꙗр май алес дин кърбꙋнй де пъмѫнт. Аборїй ачещїа, скошй кꙋ асемине мѣестріе прекꙋм ши спиртꙋриле, се дердъръѣзъ (ꙟндрептѣзъ) прин цѣвїй де коситорю саꙋ де плꙋмб ла орй ши че лок, ꙋнде слобозиндꙋсе прин алте цѣвиоаре сꙋпцирй кꙋ шꙋрꙋбꙋрй ꙟкапете ши апринзиндꙋсъ фъръ фещилъ фак чѣ май фрꙋмоасъ ши май кꙋратъ лꙋминъ, фъръ ада дин сине вре ꙋн амирос сꙋпърътораю ши фъръ мꙋлтъ келтꙋꙗлъ кꙋ асеминѣ лꙋминъ сѫнт ши канделїерй де масъ, дечй кꙋ ачест кип съ лꙋминѣзъ астъз ꙟ челе май мꙋлте политичите ораше ꙋлициле, спиталꙋриле, Театрꙋриле, фабричиле ши касе партикꙋларе.

ЕШІЙ

Копїа Депешей (скрисоаре ꙟпричиний пꙋбличе) адресꙋите кътръ Ексиленціїа са Домнꙋл Вице Президентꙋл Диванꙋлꙋй Молдовей Генералꙋл де Мирковичй, прин Ексиленціїа са Шефꙋл Статꙋлꙋй Маїор (щаб) ал Армїей а доа, Адїꙋтант-Генерал Барон де Тол, дин табъра де лѫнгъ Мадра ла 31 май 1829,

Ла 30 а лꙋней лꙋй май ной ам ловит пе мареле Визир апроапе дн Шꙋмла ꙟ стрѫмториле Кꙋлавей, ши дꙋпъ ѡ бътъліе карѣ аꙋ цитꙋн шесъ часꙋрй лам ꙟфрѫнт де тот. Трофеиле (семниле бирꙋинцей:) ачестей зиле стрълꙋчите съ алкътꙋеск дин 1500 робй, де тоатъ а са артилеріе де 40 тꙋнꙋрй, де тоатъ табъра ши богажїа са (пожижїе). мѫнтꙋирѣ лꙋй ши а кълъримей сале аꙋ афлато нꙋмай прин фꙋгъ. Ꙟфантеріа лꙋй саꙋ стрикат ши саꙋ спарт. Ачѣстъ Армїе карѣ ꙟнаинтѣ бътъліей ера де патрꙋзъчй мій оамений, поате акꙋм адꙋнѫндꙋсе съ фіе пе џꙋмътате.

Де ꙟсъмнат есте, къ Армїа съ алкътꙋѧ де 22 регемните де ꙟфантеріе регꙋлатъ, ши де асеминѣ кѫте ва регеминте де кълъриме. Афаръ де ачѣстъ оасте, май ера ꙟкъ 1500 Асїатичй ши Албанезй ши алцй осташй не регꙋлацй, карїй фъръ ꙟдоѧлъ съ вор ꙟтꙋрна пе акасъ. Кꙋ тоате къ ачѣстъ бирꙋинцъ есте маре, Комендантꙋл Ан-шеф ал Армїей нꙋ сокотеще ꙟкъ бътъліа кꙋрматъ, кѫчй мареле Визир съ опинтеще а ꙟтра ꙟ Шꙋмла, кърꙋѧ ной ꙗм тъꙗт дрꙋмꙋл. Мѫне тоатъ Армїа се порнеще асꙋпра лꙋй, кꙋ недежде съл ꙟтѫмпене пе вре ꙋн алт дрꙋм, прин кариле ар пꙋтѣ съ скоапе ꙟ Четатѣ Шꙋмлей. Армїа ноастръ есте ꙟсꙋфлецитъ кꙋ ꙟвъпъере де апꙋтѣ фаче тоате пентрꙋ леџе, пентрꙋ Ꙟпъратꙋл ши пентрꙋ Патріе.

Дин ѡрѫндꙋирѣ Ексиленціей сале Комендантꙋлꙋй Ан-шеф ал Армїей мъ гръбеск, а ꙟпъртъши Ексиленціей воастре ачѣстъ стрълꙋчитъ бирꙋинцъ, ши въ пофтеск съ пꙋнецй ла кале ка съ се факъ пꙋбликъ ꙟтот Принципатꙋл Молдовей.

Ꙟ ачест минꙋт аꙋ адꙋс аиче доѫ стѣгꙋрй, че саꙋ лꙋат дела тꙋрчй.

Одеса

Скисориле дела Костатинополе ꙟщїинцазъ: къ ꙋн кꙋтремꙋр фоарте симцитори сaꙋ ꙟтѫмплат аколо ꙟ 11 май ла 5 чѣсꙋрй шй врѡкѫтева минꙋте сара, кърꙋѧ аꙋ фост ꙋрмъторю шй ꙋн ал доиле кътръ 7 чѣсꙋрй, даръ нꙋ аꙋ фъкꙋт ничй ѡ даꙋнъ ла Костантинополе, ꙗръ ла Скꙋтари пе марџинѣ Асїей саꙋ клътинат врѡкѫтева зидирй. Съ зиче къ ла Дарданеле шй ла Адрїанополе саꙋ ꙟтѫмплат марй стрикъчꙋнй кариле аꙋ фост май кꙋмплите ла Салоникй шй ꙟн Рꙋмеле.

Ла 17 май Сꙋлтан Махмꙋд аꙋ мерс де аꙋ фъкꙋт рꙋгъчꙋнѣ са ꙟ џамїѧ дела Бꙋїꙋкдере. Десбъркѫндꙋсе ла скала ораꙗшꙋлꙋй саꙋ дꙋс пе џос пѫнъ ла џѣмїе. Дой Пашй ꙟл цинѣ де сꙋпт сꙋорй дꙋпъ векюл обичею, шй дой Їмамй мерџѣ ꙟнаинтѣ лꙋй пъшинд ꙟдърѫпт шй тъмѫинд пе Ꙟнълцимѣ са кꙋ тъмѫитоаре де арџинт. Доъ рѫндꙋрй де солдацй презентꙋїа армиле ꙟширацй пе ѫмбе марџиниле дрꙋмꙋлꙋй. Ꙟбръкъминтѣ Сꙋлтанꙋлꙋй нꙋ ера алтъ де кѫт ѡ къчꙋлъ ощенѣскъ рошїе, ѡ мѫнта романъ верде дескисъ, кꙋ панталонй къзъчещй, чюботе негре кꙋ пинтинй дꙋпъ мода францезъ, авѫнд шй ѡ савїе спѫнзꙋратъ динадрѣпта.

Ꙋрмарѣ кꙋтремꙋрꙋлꙋй

Чѣле дин оурмъ ꙟщїинцърй дин Мꙋрцїа шй Орихела нꙋ ꙟчетѣзъ а адꙋче ꙟнтристъчꙋне, бътъиле пъмѫнтꙋлꙋй нꙋ контенеск, шй вꙋлканиле (мꙋнцй дин сѫнꙋл кърора есъ фок шй матерїе арзътоаре) фак избꙋкнирй. Орашꙋл Мꙋрцїа есте май де тот пърѫсит ꙟ тот локꙋл съ веде чѣ май маре дезнъдъждꙋире; фамилїй авꙋте аꙋ аџꙋнс ла чѣ май де пе оурмъ съръчїе; мꙋлцй оаменй аꙋ рѫмас стрикацй пе тоатъ вїацалор. Ла ненорочирѣ чѣ де общїе съ ꙟсоцѣск шй чете де фꙋрй шй оучигашй, карїй прадъ касиле пин сате, шй пре бїецїй оаменй чи съ афлъ пе кѫмпїй ѫй калкъ ꙟн бордеїлелор, спре а лиръпи шй чѣ май де пе оурмъ авере кꙋ каре поате скъпасъ. Дела Мꙋрцїа ꙟн 20. Апр: кꙋтремꙋрꙋл дин 6 аꙋ цинꙋт ла Торвїа шй Алморида 14 минꙋте, шй аꙋ ръстꙋрнат де истов тоате лъкꙋинцеле дела Саланас шй Гвардамар. Ꙟнчепѫнд дела 9 мартїе саꙋ вѫзꙋт ꙟн атмосферъ феномене (арътърй) спъймѫнтътоаре. Саꙋ вѫзꙋт адесъ къзѫнд дин аер глобꙋрй (трꙋпꙋрй ротꙋнде) ꙟнфокате шй май мꙋлте рѫндꙋрй ꙟн прецꙋрꙋл Соарелꙋй шй а Лꙋней черкꙋрй марй алкътꙋите дин въпселеле кꙋркꙋбеꙋлꙋй. Апой саꙋ рѫдикат динтре апꙋс шй мѣзънoапте нище фꙋртꙋне кꙋ вѫнтꙋрй атѫт де сѫчй шй ꙟнделꙋнгате, ꙟнкѫт съмѫнътꙋриле дела Мꙋрцїа ши Лорїа аꙋ перит кꙋ тотꙋл. Пела 1 май ꙟн оурма ачестор ꙟнтѫмпларе, кꙋтремꙋриле ꙟн Спанїа съ мꙋта нꙋмай дин лок ꙟн лок, шй дꙋпъ чѣле май ноъ ꙟщїинцърй дин Валадолид саꙋ симцит ла Пꙋебла де Санабрїа бътъй марй де пъмѫнт, ꙟнсъ фъръ а причинꙋй вре ѡ пъгꙋбире. Саꙋ фъкꙋт ачестъ лꙋаре де самъ, къ коръбїиле чѣ ста пе анкоръ дин причина клътирей чей марй а фꙋндꙋлꙋй мърей, немай пꙋтѫнд ста пе лок аꙋ рѫдикат анкореле.

Соартѣ вѫдꙋвилор Ꙟндїиле Ръсъритꙋлꙋй.

Ꙟн Їндїа оунде лъкꙋиторїй петрек ꙟнкъ ꙟн негꙋра пъгѫнътъцей, есте оун пꙋнт ал лѣџей, кареле сѫлѣще пе вѫдꙋвъ асъ арде де вїе кꙋ трꙋпꙋл чѣл морт ал бърбатꙋлꙋй ей. Ачѣстъ плинъ де варварїе деприндере карѣ ꙟнкꙋрџере де вѣкꙋрй не щїꙋте съчеръ милїоане де фимей, аꙋ аџюнс а фи ѡ деприндере атѫт де сꙋперстицїоасъ саꙋ де сидимоникъ ꙟнкѫт ꙟнсъшй фимеиле кꙋ мꙋлцемире шй кꙋ фацъ линъ съ даꙋ спре ачѣстъ крꙋдъ сфаръ (жертвъ) шй ꙗтъ кꙋм оурмѣзъ царемонїа: дꙋпъ чѣ съ адꙋнъ ѡ мꙋлциме де оаменй ла локꙋл ꙟнсъмнат оунде аре съ фїе ачѣстъ варваръ привелище, апой вине шй тримесꙋл дин партѣ дрегъторилор кꙋ слобозенїе ꙟн скрис асъ фаче жертва шй дꙋпъ чесъ клъдѣще грѫмада де врѣскꙋрй пе каре оурмѣзъ асъ ꙟшъза вѫдꙋва дин преꙋнъ кꙋ трꙋпꙋл бърбатꙋлꙋй съꙋ шй асъ арде съ ꙟнфъцошазъ ꙟн сфѫршит ши ѧ ꙟнсоцитъ де евлавїоший асеменѣ каший ѧ рѫтъчицй, кꙋпринший де ѡ не спꙋсъ бꙋкꙋрїе, дѣкъ нꙋмай вѫд ꙟнфїсїогномїа ей ѡ статорничїе не ꙟнвинсъ де авѣ ачѣст

кꙋпъ адꙋкътоаре де мѫнтꙋире, дꙋпъ кꙋм креде ей, аша аџюнгѫнд пе малꙋл апей Гангес вѫдꙋва съ скалдъ ꙟмпреꙋнъ кꙋ трꙋпꙋл бърбатꙋлꙋй ей ши скимбѫндꙋсъ ꙟн алте страе, ꙟмпърціще тоате џюваерꙋриле ей пела фамиліѧ ши пріетенеле сале, ѧръ ꙟн локꙋл ачестора Браминій адекъ Попій, ꙟй даꙋ кꙋнꙋнй де флорй ши фелюрй де мирꙋрй кꙋ кареле съ оунџе. Дꙋпъ ачѣста шеде лѫнгъ рꙋг авѫнд ꙟмпреџꙋрꙋл ей ѡ мꙋлціме де фимей бътрѫне ши де Браминий кареле кꙋ кѫт ѡ вѫд май фъръ ѡцърѫре ши май воіоасъ кꙋ атѫта адаог бътъй де палме ши кѫнтъриле. Сосинд минꙋтꙋл ардерей чей крꙋде, вѫдꙋва съ скоалъ дела пъмѫнт ши кꙋ фацъ линъ ꙟкꙋнџюръ де вро кѫтева орй рꙋгꙋл ꙟмпърцинд флорй пе ла чій че стаꙋ фацъ, карій авѫнд де маре лꙋкрꙋ апріими чева дела дѫнса съ ꙟмбꙋлзъскꙋ спре ачѣстъ кѫщигаре. Ꙟ апой се сꙋе пе рꙋг кѫнтѫнд, ши ꙟ ръсꙋнарѣ кѫтечилор мꙋлцимей попорꙋлꙋй, ши асꙋнитилор флꙋерилор и а добилор, карѣ дꙋпъ че аџюнџе ꙟвѫрф съ ашазъ ꙟмижлокꙋл рꙋгꙋлꙋй пꙋинд кꙋ лꙋарѣ аминте пе браце трꙋпꙋл бърбатꙋлꙋй чел поате акꙋм оумфлат де пꙋтрежꙋне, атꙋнчѣ сокрꙋл ей, ѧ ѡ балигъ де вакъ апринсъ ши пꙋиндꙋѡ ꙟнтрꙋн шомꙋіог де пае дъ ꙟсꙋш фок рꙋгꙋлꙋй алергѫнд ꙟнпреџꙋр кꙋ стригърй де бꙋкꙋріе ши аццѫцѫнд фокꙋл. Ѧръ фемеѧ чѣ адꙋсъ спре сфаръ кꙋ бътъиле палмелор ши кꙋ алте семне де бꙋкꙋріе ꙟш дъ сꙋфлетꙋл пе нъдеждѣ оуней соарте віитоаре май бꙋне. Дакъ дин ꙟнтѫмпларе ѧ саре дин фок афаръ, Браминій даꙋ асꙋпраей ши ѡ арꙋнкъ ѧръши ꙟнфок.

Ла ѡрашꙋл Калкꙋта саꙋ вѫзꙋт де мꙋлте орй кѫрдꙋрй де фете марй цінѫндꙋсе де мѫнъ ши арꙋнкѫндꙋсе ꙟн апъ пентрꙋ касъ скапе де мъритат ши анꙋ фи невоите асъ арде де віе кꙋ бърбаціи лор чій морцй.

МЕНАЏЕРІЕ

Менаџеріе саꙋ адꙋнаре де фѣръ вій сълбатиче дин алте пърцй але пъмѫнтꙋлꙋй.

Дꙋмнѣлꙋй Велте дела Лондра трекѫнд пин мꙋлте Капиталій аꙋ адꙋс ши аиче фѣръ сълбатиче не вѫзꙋте, ꙟтре кареле май алес се ꙟсъмнѣзъ 1 шерпиле сꙋнъторю дин Норд-Америка, акърꙋіа мꙋшкаре адꙋче моарте не апъратъ. Венинꙋл се афлъ ꙟкап, ꙟн дож мичй бешиче де ꙋнде дꙋпъ мꙋшкаре слобоаде венинꙋл прин дой динцй гъꙋноши. Некоада лꙋй се ꙟширъ ѡ мꙋлциме де солзй веригацй ши вѫртошй, ал кърора нꙋмър съ ꙟмꙋлцѣще кꙋ анії. Прин мишкарѣ ачестор солзй, се наще ꙋн сꙋнет, чи дъ де щире кълъторюлꙋй де примеждіа ꙟн каре съ афлъ, ꙟнсъ аиче ел есте ꙟкис ꙟнтре гратій де фіер, ши поате фи вѫзꙋт фъръ фрикъ. 2 Шерпиле Боа чел маре дин Інсꙋла Іава (ꙟн Індіиле ръсъритꙋлꙋй) ачест шерпе есте чел май маре пе пъмѫнт, ꙟдрѫзнѣла ши пꙋтерѣ лꙋй се асъминѣзъ кꙋ а леꙋлꙋй, кѫчй ꙟвълꙋтꙋчиндꙋсъ пънъ ши ꙟ преџꙋрꙋл тигрꙋлꙋй ꙟл зъгрꙋмъ прин аса пꙋтерникъ стрѫнџере. Історникꙋл Ливіе скріе къ ꙋн асъминѣ шарпе арфи ꙟмпедекат Армія Романъ де сꙋпт команда лꙋй Регꙋлꙋс ла тречирѣ рѫꙋлꙋй Багдана ꙟ Африка, каре шерпе ла вѫрста де плинъ аре ѡ лꙋнџиме де 70 пън ла 80 палме. 3 Шерпиле-Идол дин Сꙋматра. Ачеста есте лꙋнг де 13 палме, ши ꙟ сълбътъчюнѣ лꙋй рототолиндꙋсе ꙟпреџꙋрꙋл копачилор, съ арꙋнкъ асꙋпра фѣрій трекътоаре, пре карѣ ꙟн фъшꙋрѫнд ѡ зъгрꙋмъ ши ѡ мѫнѫнкъ.

4 Крокодилꙋл чел маре дела Египет. Ачеста есте чел май маре дин кѫцй пънъ акꙋма се адꙋсъръ ꙟн Еvропа, кареле де парꙋ анй фіинд акꙋ есте лꙋнг де 5 палме.

(ваꙋрма)

ОБСЕРВАЦІЙ МЕТЕОРОЛОГИЧЕ.

Зіоа Обсервацієй	Калдомесер	Греомесер	Старѣ аерꙋлꙋй
8. Іꙋніе диминѣца ла 12. часꙋрй	† 15.	28. 8.	скимбъчос кꙋ плоае

Дела 7 пънъ ла 15 Іꙋніе соареле ръсаре ла 8 часꙋрй
Ши 20 минꙋте тꙋрчещй
Амѣзъ зй вине ла 4. чѣсꙋрй 10 минꙋте дꙋпъ ачѣлаши орник (час-орник)